

HODNOCENÍ MAGISTERSKÉ PRÁCE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ UK

ŘÍZENÍ A SUPERVIZE V SOCIÁLNÍCH A ZDRAVOTNICKÝCH ORGANIZACÍCH

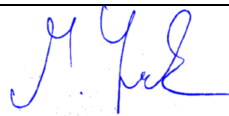
Jméno autora/ky práce	Bc. Silvie Křížová
Název práce	Hodnotové nastavení sociálních pracovníků věnujících se doprovázení majoritních rodin, které mají v náhradní rodinné péči romské dítě
Autor posudku- jméno	Mgr. Michal Synek, Ph.D.
Vedoucí práce /oponent	Mgr. Jiří Mertl, Ph.D.
Rok obhajoby	2024
Specializace Program řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích	

1. Hodnocení volby tématu práce (relevance k oboru, originalita)	<table border="1"> <tr><td>a) výborně</td></tr> <tr><td>b) velmi dobře</td></tr> <tr><td>c) dobře</td></tr> <tr><td>d) nevyhovující</td></tr> </table>	a) výborně	b) velmi dobře	c) dobře	d) nevyhovující
a) výborně					
b) velmi dobře					
c) dobře					
d) nevyhovující					
Odůvodnění:	Téma hodnot a jejich místa v nejrůznějších situacích, činnostech a institucích utvářejících lidský i nejen-lidský svět, včetně aktivit a činností spadajících do oblasti sociální práce, představuje relativně nová a stále nepříliš probádaný obor společenských věd. Jelikož hodnoty bezesporu jsou jedním nejvýznamnějších činitelů většiny lidských činností, jejich zkoumání má potenciál významně přispět k znovu-promyšlení a re-formulování sdílených způsobů spolu-bytí.				
2. Hodnocení formulace hlavního cíle práce	<table border="1"> <tr><td>a) výborně</td></tr> <tr><td>b) velmi dobře</td></tr> <tr><td>c) dobře</td></tr> <tr><td>d) nevyhovující</td></tr> </table>	a) výborně	b) velmi dobře	c) dobře	d) nevyhovující
a) výborně					
b) velmi dobře					
c) dobře					
d) nevyhovující					
Odůvodnění:	Chápeme-li hlavní cíl výzkumné práce jako pozitivní formulaci nějakého výzkumného problému, pak cíl posuzované práce není zcela zřejmý. Souvislost mezi etickými dilematy vznikajícími při doprovázení pěstounských rodin, etnicitou dětí v náhradní péči a hodnotami sociálních pracovníků není detailně popsána, nebo není popsána dostatečně srozumitelně. Proč se například práce zabývá hodnotami v doprovázení rodin poskytujících péči dětem romského původu, když autorka zároveň deklaruje – mimo jiné ústy svých komunikačních partnerek – že etická dilemata provázející pěstounskou péči nejsou vázána na etnický původ dětí, jejich rodičů či pěstounů? Jedná-li se autorce především o hodnoty v sociální práci, proč nejsou do výzkumu coby komunikační partneři zahrnuti také „klienti“? A jedná-li se hlavně o diskriminaci, již jsou vystavováni Romové a potažmo jejich pěstouni, neměl by se výzkum zaměřit přímo na hodnotové rámce a praxe této diskriminace, namísto aby se věnoval sebe-péči nebo soucitu sociálních pracovníků? A především: je-li hodnotové nastavení sociálních pracovníků doprovázejících pěstouny starající se o romské děti opravdu problémem hodným společenskovědního výzkumu, je třeba se ptát, proč je tento problém problémem, jakož i na to, komu leží na srdci a komu může jeho vyřešení prospět.				
3. Hodnocení provázanosti kapitol a struktury práce	<table border="1"> <tr><td>a) výborně</td></tr> <tr><td>b) velmi dobře</td></tr> <tr><td>c) dobře</td></tr> <tr><td>d) nevyhovující</td></tr> </table>	a) výborně	b) velmi dobře	c) dobře	d) nevyhovující
a) výborně					
b) velmi dobře					
c) dobře					
d) nevyhovující					
Odůvodnění:	Struktura práce odpovídá jak předepsané struktuře pro diplomové práce, tak zvolenému analytickému přístupu. Přesto se mi zdá, že řešení některých aspektů struktury a provázanosti kapitol je problematické, a to hned z několika důvodů: 1) Teoretická a empirická část působí spíše jako dva samostatné celky než jako části jednoho textu, přičemž v části empirické provázanost s teoretickou částí zcela chybí. Teorie a empirická zjištění se mají propojit až v diskusi, tam ale spíše než k využití teorií pro pochopení empirických dat a obohacení teorie skrze empiricky založené postřehy dochází jen k potvrzení dříve citovaných odborných článků a teorií. 2) Některá témata zpracovaná v „teoretické části“ lze podle mého soudu jen stěží označit za „teorii“ relevantní pro danou problematiku. V jakém smyslu je například pojednání o odměnách vyplácených pěstounům „teorií“ vážící se k výzkumu hodnot, jimiž se při své činnosti řídí sociální pracovníci doprovázející pěstounské rodiny? A čím nám k pochopení specifických				

	<p>hodnot vážících se k práci sociálních pracovníků v ČR pomohou informace o podobách péčovské péče napříč Evropou?</p> <p>3) Teoretická část obsahuje také témata, která sice pro hodnotovou analýzu doprovázení rodin poskytujících péčovskou péči relevantní jsou, nejsou však jejich „teorií“. Tak například popis vztahů OSPOD a neziskových organizací či charakteristika služby doprovázení péčovských rodin představují spíše popis socio-materiálních uspořádání, v nichž jsou analyzované hodnoty zjednávané, než nějakou jejich teorii, a měly by tak být podle mého názoru spíše součástí empirického oddílu práce.</p> <p>4) Pojednání etnicity a stigmatu je zpracováno dobře, opět se ale nabízí otázka, zda tato témata přímo souvisejí s řešeným problémem, jímž je „hodnotové nastavení“ sociálních pracovníků. Čím je například pro zodpovězení zvolených výzkumných otázek užitečné Jakobkovo třídění „romských kultur“?</p> <p>5) Přiřazení pojednání o problémových kontaktech s rodinou a poruchách vývoje pod hlavičku problematiky péčovské péče o romské děti v podstatě potvrzuje stereotypizaci, která byla v podkapitolách o etnicitě a diskriminaci (stejně jako ve výpovědích komunikačních partnerek) jednoznačně odmítnuta.</p>
<p>4. Hodnocení práce se zdroji, včetně zahraničních, míra vyjasnění pojmů, teoretické zpracování</p>	<p>a) výborně</p> <p>b) velmi dobře</p> <p>c) dobře</p> <p>d) nevyhovující</p>
<p>Odůvodnění:</p>	<p>Autorka nabízí dobře zvolený a dostatečně široký výběr literatury a vhledy a teorie nabízené v pojednáváných odborných pracích interpretuje věrně a srozumitelně. Jediným drobným nedostatkem v této oblasti je z mého pohledu absence paginace u delších parafrází (ta by čtenáři usnadnila vyhledávání příslušných pasáží uváděných referencí).</p> <p>Co se vyjasnění užívaných pojmů týče, chybí mi explicitní konceptualizace pojmů „majorita“, „majoritní rodina“ a „hodnotové nastavení“.</p> <p>Jak jsem se již zmínil výše v části věnované struktuře oponované práce, některé z pasáží teoretické části nejsou věnovány teoriím umožňujícím hlubší prozkoumání tématu, ale kontextualizaci řešené problematiky prostřednictvím popisů souvisejících socio-materiálních uspořádání.</p> <p>Teorie hodnot vypracované v oboru sociální práce jsou zpracovány uspokojivě, chybí mi ale teorie hodnot formulované v dalších souvisejících společenských oborech (jako např. „empirická etika“ vypracovaná v rámci studií péče).</p> <p>Oceňuji, že pojednáváné teorie kladou důraz na situovanou, procesní a praxiografickou rovinu hodnot. Otázkou pro mě však zůstává, zda se toto zaměření dostatečně promítlo do empirické části posuzované práce, v níž, alespoň jak se mi zdá, někdy abstrahující přístup k hodnotám vítězí nad důkladným popisem jejich situovanosti a podmíněnosti.</p>
<p>5. Hodnocení metodologického uchopení a jeho zdůvodnění, etické aspekty výzkumu</p>	<p>a) výborně</p> <p>b) velmi dobře</p> <p>c) dobře</p> <p>d) nevyhovující</p>
<p>Odůvodnění:</p>	<p>Autorka zvolila vhodnou metodu výzkumu (polostrukurované rozhovory) a popsala ji jednoduše a srozumitelně (což rozhodně nebývá pravidlem!).</p> <p>Pro čtenáře práce však do jisté míry zůstává záhadou, na co se výzkumnice svých komunikačních partnerek ptala: na hodnoty jakožto určité abstraktní principy, na „hodnotové nastavení“, na etická dilemata, nebo na konkrétní praxe a kontroverze, v nichž jsou hodnoty sociálních pracovníků utvářeny a v nichž se re-formulují? Zatímco z textu práce samotné jakoby vyplývalo spíše to první, z přiloženého scénáře polostrukurovaného rozhovoru zase spíše to poslední (což je dobře, scénář je sestaven velmi důmyslně a s porozuměním!).</p> <p>Popis použité metodologie se stává hůře srozumitelným v pasáži o induktivním a deduktivním kódování. Také provázanost hlavní a vedlejších výzkumných otázek se mi zdá být ne zcela dobře zpracovaná.</p> <p>Vzhledem k povaze výzkumu bych se přikláněl ke sjednocení terminologie a k využití termínů zdůrazňujících dialogickou povahu zvolené výzkumné metody a respekt k účastnicím rozhovorů (tedy namísto „informantek“ bych doporučoval mluvit o „komunikačních partnerech“, jak autorka sama na několika místech textu sama činí).</p> <p>Vedle těchto specifických připomínek bych rád vznesl i několik obecnějších otázek, jež se spíše než provedení výzkumu týkají jeho širšího teoretického/metodologického zakotvení:</p>

	<p>1) Je-li sociální práce především vztahem mezi několika různými aktéry, nebylo by vhodné zahrnout do výzkumu také „klienty“ sociální práce, rovněž s ohledem na to, že samy komunikační partnerky vztahovou rovinu sociální práce opakovaně zdůrazňují?</p> <p>2) Na oné rovině výzkumu, kterou autorka posuzované práce nazývá rovinou etickou, by bylo třeba se zejména ptát, co rozhovory v rámci výzkumu přinesly jeho účastnicím, tedy nejen výzkumnici samotné, ale také jejím komunikačním partnerkám.</p> <p>3) Je snaha o „neutralitu“ výzkumnice opravdu namíště v rámci výzkumu, který je po všech stránkách a na všech rovinách doslova „nabitý“ hodnotami, k nimž lze jen stěží zaujmout neutrální postoj? Anebo je třeba se o neutralitu opravdu pokusit i v takto složitém výzkumném terénu?</p> <p>Na závěr jedna poznámka technická... Autorka píše o informovaných souhlasech. Byl souhlas komunikačních partnerek zdokumentován pomocí audio-záznamu?</p>
6. Hodnocení zpracování a interpretace výsledků výzkumu	<p>a) výborně</p> <p>b) velmi dobře</p> <p>c) dobře</p> <p>d) nevyhovující</p>
Odůvodnění:	<p>Autorka uvádí, že „[p]ředmětem výzkumu je proniknutí do hodnotového nastavení sociálních pracovníků, kteří doprovázejí majoritní rodiny, které mají v péči dítě romského etnika“ (p. 47). Úvodem zhodnocení zpracování výsledků je třeba uvést, že se autorka úkolu, který si vytyčila, zhostila se ctí, i když zároveň platí, že některé analytické nástroje, které si zvolila, z mého pohledu práci s daty spíše komplikují, než usnadňují. Řeč je především o „strukturující kvalitativní obsahové analýze“, či přinejmenším o té její formě, kterou autorka práce používá. Rozdělení výroků komunikačních partnerek týkajících se hodnot na „hodnotové nastavení na osobní úrovni“, „hodnotové nastavení směrem ke klientům“ atd. je spíše matoucí, přičemž se zároveň nezdá, že by komunikační partnerky samy takto svoje hodnoty rozdělovaly: v jakém smyslu je např. „touha být nápomocná“ „hodnotových nastavením na osobní úrovni“? Některé podkategorie přitom zůstávají jen velmi obecně vymezeny – čtenář se tak může jen domýšlet, jaké různé názory a hodnotové postoje se mohou skrývat pod nadpisem „skeptičnost k systému“ nebo „soudržnost spolupracovníků“ a kategorii „smysluplnost práce“ lze vztáhnout v podstatě na cokoli. Jsou to právě příliš obecné analytické kategorie, co dle mého soudu vyvolává dojem, že komunikační partnerky v posuzované práci vystupují jako homogenní skupina, jejíž členky se ve svých hodnotových postojích v podstatě neliší. Výpovědi komunikačních partnerek přitom obsahují i některá velmi zajímavá témata – jako jsou například „hranice“ nebo „hodnotové konflikty (či hodnotová mnohočetnost?)“ – jejichž podrobnější analýza by jistě přinesla zajímavé vhledy do procesů a činností, jimiž se sociální pracovnice hodnotově vymezují a a skrze které řeší situace nesouladu v hodnotových otázkách. Vedle přílišné obecnosti lze závěrům práce vytknout především to, že není vždy zřejmé, zda je autorka vyvozuje z popisů reálných situací a praxí, nebo zda se spokojuje s deklarativními vyjádřeními (např. „Informantky při práci s klienty nedělají rozdíly, nerozlišují je tedy podle etnického původu a snaží se ke všem přistupovat dle jejich potřeb“ /p. 63/). Je toto něco, co komunikační partnerky autorce řekly, nebo to vyvodila spíše z rozhovorů o konkrétních situacích a etických dilematech? A týká se to hodnotového nastavení, nebo i praxe sociální práce?</p>
7. Hodnocení naplnění cílů a zpracování závěrů práce	<p>a) výborně</p> <p>b) velmi dobře</p> <p>c) dobře</p> <p>d) nevyhovující</p>
Odůvodnění:	<p>Deklarované cíle byly z větší části naplněny a závěry práce jsou zpracovány přehledně a srozumitelně.</p>
8. Hodnocení formální stránky práce	<p>a) výborně</p> <p>b) velmi dobře</p> <p>c) dobře</p> <p>d) nevyhovující</p>
Odůvodnění:	<p>Po formální stránce je práce vyhovující.</p>
9. Hodnocení přínosu práce pro praxi	<p>a) výborně</p> <p>b) velmi dobře</p> <p>c) dobře</p> <p>d) nevyhovující</p>

Odůvodnění:	Vzhledem k obecnému charakteru závěrů je pro mě obtížné představit si jejich konkrétní využití v praxi, pokud ponecháme stranou zdůraznění hodnotové roviny sociální práce a sebepotvrzení sociálních pracovníků coby osob kladoucích vždy do popředí svého zájmu „klienta“ a uvažujících striktně v intencích morálních zásad a oborových etických pravidel.				
10. Otázky k obhajobě	<ul style="list-style-type: none"> • Jaké hodnoty se pojí s neoliberalními přístupy k sociální práci? O jaká „dobra“ v těchto přístupech jde? • Objevily se ve výrocích komunikačních partnerek také výroky, které by bylo možné označit za diskriminující (např. ve vztahu k romskému původu některých klientů/ek)? • Je dobře, že výsledky práce byly sdíleny s „informantkami“ – jaké byly jejich reakce a jak s nimi bude výzkumnice dále pracovat? Měly možnost komentovat výsledky práce a/nebo bránit se proti konkrétním informacím a závěrům? Pokud tuto možnost měly, využily ji? • Identifikovala autorka v hodnotových postojích komunikačních partnerek nějaké pozoruhodné rozdíly? • Co nového – kromě potvrzení – výzkum přinesl ve vztahu k citovaným teoriím a odborným textům? 				
11. Celkové zhodnocení práce	<table border="1"> <tr> <td>a) výborně</td> </tr> <tr> <td>b) velmi dobře</td> </tr> <tr> <td>c) dobře</td> </tr> <tr> <td>d) nevyhovující</td> </tr> </table>	a) výborně	b) velmi dobře	c) dobře	d) nevyhovující
a) výborně					
b) velmi dobře					
c) dobře					
d) nevyhovující					
Odůvodnění:	Posuzovaná práce je poctivým a poměrně zdařilým pokusem o pojednání důležitého a vysoce relevantního tématu, jehož podrobnější zpracování v oblasti sociální práce bezpochyby má značný analytický potenciál. S vytyčenými úkoly se autorka vypořádala dobře a v souladu s požadavky na magisterskou diplomovou práci v oboru sociální práce. Výše uvedené výtky a komentáře tak lze chápat spíše jako výzvy k dalšímu promýšlení zvoleného tématu, než jako kritiku snižující úroveň posuzované práce.				



.....
podpis autora posouzení

Dne 11. června 2024